

COMMISSIE VAN DESKUNDIGEN MESTSTOFFENWET

Jaarverslag 2013

Gerard Velthof, Alterra Wageningen UR

1. Inleiding

De Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) is op verzoek van het toenmalige ministerie van LNV, het huidige Ministerie van Economische Zaken (EZ), in het najaar van 2003 ingesteld. De taak van de CDM is om het ministerie van EZ te adviseren over de onderbouwing van de Meststoffenwet. Gelet op de taak ressorteert de CDM onder de unit Wettelijke Onderzoekstaken (WOT) Natuur & Milieu van Wageningen-UR.

De adviezen van de CDM dienen de basis te zijn voor de inhoudelijke onderbouwing van het beleid. De samenstelling, kwaliteit en werkwijze van de CDM moeten er borg voor staan dat de inhoudelijke onderbouwing, van dat deel van het mestbeleid waarover de CDM heeft geadviseerd, niet ter discussie wordt gesteld. Dit vereist dat de CDM transparant werkt, onafhankelijk en breed van samenstelling is en wetenschappelijk gezaghebbend is.

2. De samenstelling van de CDM

De CDM is een wetenschappelijke commissie met vertegenwoordigers uit de expertisevelden plantaardige en dierlijke productiesystemen, nutriëntenmanagement, economie, bestuur en milieu. De CDM is in 2013 gereviewed door het ministerie van EZ en op basis van deze review is de CDM met één lid uitgebreid (expertiseveld Mestverwerking en bioraffinage). Daarnaast is een adviseur van de Technische Commissie Bodem (TCB) toegetreden, zodat de activiteiten van TCB en CDM goed kunnen worden afgestemd. Emeritus hoogleraar Prof.dr.ir. S. Tamminga is teruggetreden. Prof.dr.ir. D.W. Hendriks van Wageningen Universiteit is toegetreden als expert op het gebied van dierlijke productiesystemen.

De Commissie heeft nu zes leden, een secretaris en twee adviseurs (zie onderstaande Samenstelling Commissie). De leden, secretaris en adviseurs worden voor een termijn van vijf jaar benoemd door de Directeur Agrokennis van het ministerie van EZ met mogelijke verlenging met nog een termijn. Alle huidige leden, de secretaris en de adviseurs zijn benoemd voor de periode 1 april 2013 tot 31 maart 2018.

Huidige samenstelling van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Leden	Dierlijke productiesystemen	Prof.dr.ir. D.W. Hendriks Wageningen Universiteit
	Plantaardige productiesystemen	Prof.dr.ir. P.W. Struik Wageningen Universiteit
	Milieu-economie	Prof.dr. H. Verbruggen Vrije Universiteit van Amsterdam
	Bestuur en governance	Prof.dr. J.F.D.B.Wempe Saxion Hogeschool
	Mestverwerking en bioraffinage	Prof. dr.ir. E. Meers Universiteit Gent
	Bodem en bemesting	Prof.dr.ir. O.Oenema (tevens voorzitter) Wageningen Universiteit
Secretaris	Dr.ir. G.L. Velthof	Dr.ir. G.L. Velthof Alterra, Wageningen
Adviseurs	Planbureau voor de Leefomgeving	Dr.ir. J.J.M. van Grinsven PBL, Bilthoven
	Technische Commissie Bodem	Mw. dr.ir. A.E. Boekhold Technische Commissie Bodem, Den Haag

3. De coördinatiegroep

De coördinatie van de werkzaamheden en de afstemming met het ministerie van EZ wordt uitgevoerd door de coördinatiegroep. De coördinatiegroep wordt gevormd door de voorzitter en de secretaris van de CDM, een beleidsadviseur van de EZ-directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (M. van Rietschoten) en een kennisadviseur van EZ-directie Agrokennis (J. van Vliet).

De coördinatiegroep is in 2013 vier keer bij elkaar geweest. De voortgang van lopende activiteiten (inclusief die van de werkgroepen) is besproken, alsmede de planning. De coördinatiegroep heeft de begroting van de CDM en haar werkgroepen gemaakt en heeft de financiële uitputting bewaakt.

4. Werkgroepen en activiteiten

Onder de CDM ressorteren specialistische werkgroepen die op ad hoc basis worden samengesteld, al naar gelang het onderwerp van studie.

Monitoring Mestmarkt

Samenstelling: GJ. Van den Born (PBL, voorzitter), S.M van Winden (Directie PAV, EZ,) H.H. Luesink (LEI), H. Verkerk (CUMELA), A. Bosma, (EZ-Dienst Regelingen), C. van Bruggen (CBS), O. Oenema (Alterra, secretaris)

Activiteiten

De werkzaamheden van deze werkgroep zijn vertraagd in 2013 door bezuinigingen bij Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ, waardoor de vervoersbewijzen van dierlijke mest niet konden worden geanalyseerd. Na briefwisselingen en discussies zijn de analyses van vervoersbewijzen over 2012 alsnog geprioriteerd en uitgevoerd, met hulp van medewerkers van CBS. De rapportage van de monitoring mestmarkt 2012 is helaas niet in 2013 afgerond, maar wordt begin 2014 afgerond, met toestemming van het ministerie. De werkgroep is in 2013 twee keer bij elkaar gekomen.

Producten

Geen.

Actualisatie bemestingsadviezen

Samenstelling: H.F.M. ten Berge (PRI, voorzitter), J. Vos (WU), R.L.M. Schils (Alterra), G.L. Velthof (Alterra, secretaris)

Activiteiten

Het rapport voor de onderbouwing van het bemestingsadvies van Zantedeschia is door de werkgroep in 2012 beoordeeld en besproken met de auteurs. Het aangepaste rapport is in 2013 opnieuw beoordeeld.

Producten

Advies Stikstofbemestingsadvies Zantedeschia. 6 maart 2013, Ref. 13/N&M0016.

Harmonisatie Ammoniakemissie (NEMA)

Samenstelling: G.L. Velthof (voorzitter, Alterra), M. Hoogeveen (LEI) (vanaf september 2013: H. Luesink, LEI), B. de Haan (PBL, secretaris), C. Van Bruggen (CBS), J. Huijsmans (PRI), K. Groenestein (WUR LR), J. van der Kolk (Alterra), S. van der Sluis (PBL) en J. Vonk (RIVM).

Activiteiten

De uitgangspunten voor de berekeningen van de ammoniakemissie 2012 zijn opgesteld en het concept rapport van het CBS over ammoniakemissie in 2012 is beoordeeld.

Producten

Bruggen, van C., C.M. Groenestein, B.J. de Haan, M.W. Hoogeveen, J.F.M. Huijsmans, S.M. van der Sluis & G.L. Velthof (2013) Ammoniakemissie uit dierlijke mest en kunstmest in 2011: berekeningen met het Nationaal emissiemodel voor Ammoniak (NEMA) Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 330.

Onderhoud dierlijke forfaits

Samenstelling: O. Oenema, (Alterra, voorzitter), K. Groenestein (Livestock Research), J. (RIVM-ER), Gerard Velthof (Alterra; secretaris), Cor van Bruggen (CBS), Paul Bikker (Livestock Research), J. de Wit (Louis Bolk Instituut), H. Luesink (LEI), G.J. van den Born (PBL)

Activiteiten

- Harmonisatie diercategorieën (rapport) op basis van bestaande diercategorieën in (i) de Landbouwtelling, (ii) WUM-methodiek en NEMA-systematiek, (iii) Meststoffenwet (forfaits), (iv) Landbouwkwaliteitsregeling 2007, (v) de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) en (vi) I&R.
- Stikstof- en fosforexcretie van varkens, pluimvee en rundvee in biologische en gangbare houderijsystemen (rapport).
- Afleiding van excretieforfaits van de geharmoniseerde diercategorieën (zowel gangbaar als biologisch).
- Beoordeling van over P-efficiëntie van borgen en beren (Advies 'Fosfor-benutting door beren en borgen', 2 mei 2013, Ref. 13/N&M0028).
- Evaluatie "Stikstofretentie en -excretie door varkens; verschillen tussen beren en borgen".
- Voorstel voor forfaitaire mestsamenstelling.
- Correctie van excreties graasdieren met 0,95 ten behoeve van Vijfde Actieprogramma.
- Beoordeling excretieforfaits van specifieke diercategorieën (konijnen, beren en borgen en brijvoeding varkens, jongvee opfok)
- Gasvormige emissies biologisch gehouden varkens.
- Ad-hoc CDM-werkgroep over mestsamenstelling: Paul Hoeksma, Jan Huijsmans, Jouke Oenema, Gerard Velthof, Oene Oenema, Arjan Reijneveld). Het doel van deze werkgroep was om de nauwkeurigheid en waarde van mestanalyses te bespreken, aan de hand van overzichten van mestanalyses. Verschillende data-sets zijn hierbij vergeleken.

Producten

- Bikker, P.; Harn, J. van; Groenestein, C.M.; Wit, J. de; Bruggen, C. van; Luesink, H.H. (2013) Stikstof- en fosforexcretie van varkens, pluimvee en rundvee in biologische en gangbare houderijsystemen. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 347, Wageningen, 43 p.

- Groenestein, K., C van Bruggen en H. Luesink (2013) Harmonisatie diercategorieën. Concept rapport opgeleverd aan ministerie van EZ.
- CDM-notitie “Stikstofretentie en -excretie door varkens; verschillen tussen beren en borgen”
- Notitie CDM werkgroep Diergebonden forfaits met hierin volgende onderdelen:
 - Harmonisatie diercategorieën
 - Excretieforfaits op basis geharmoniseerde diercategorieën
 - Excretieforfaits biologisch gehouden dieren
 - Excretieforfaits van specifieke diercategorieën (konijnen, beren en borgen en brijvoeding varkens, jongvee opfok)
 - Gasvormige emissies biologisch gehouden varkens
 - Forfaitaire mestsamenstelling

Toetsing Stoffen

Samenstelling: T.A. van Dijk (NMI, voorzitter), L. de Poorter (RIVM), en P.A.I. Ehlert (Alterra, secretaris)

Activiteiten

In 2013 zijn 8 nieuwe verzoeken ingediend via Dienst Regelingen en werden 2 verzoeken ingediend in 2012 afgehandeld. Deze 10 verzoeken hebben geleid tot 6 positieve oordelen, 2 negatieve oordelen en 2 zijn nog in behandeling.

Producten

Er zijn 8 schriftelijke adviezen over toetsing stoffen en co-vergistingmaterialen uitgebracht aan het ministerie van EZ: 6 positief en 6 negatief.

Struviet

Samenstelling

P.A.I. Ehlert (Alterra), T.A. van Dijk (NMI) en O. Oenema (Alterra).

Activiteiten

Struviet één van de vormen waarin fosfaat uit afvalwater kan worden teruggewonnen. Door de herkomst is struviet een afvalstof. De Meststoffenwet verbiedt het gebruik van afvalstoffen als meststof. Onder voorwaarden kan een afvalstof in het kader van de Meststoffenwet wel als meststof toegepast worden en de gebruiksfunctie van meststof worden gegeven. In opdracht van het ministerie van Economische Zaken heeft de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet een advies opgesteld voor opname van struviet in de Meststoffenwet.

Op 1 maart 2013 is het concept advies over struviet besproken tijdens een informele workshop in Utrecht. Er waren 16 deelnemers. Bij de workshop is informatie gedeeld over de doelstelling en de reikwijdte van de Meststoffenwet en in het bijzonder hoe vrije verhandeling van meststoffen gereguleerd worden. Ook is kort ingegaan op ontwikkelingen die in EU-verband plaatsvinden met betrekking tot Verordening (EG) nr. 2003/2003 inzake

meststoffen (meststoffenverordening). Daarnaast zijn ontwikkelingen in beeld gebracht die fosfaatterugwinning in toenemende mate zullen faciliteren.

Producten

Ehlert, P.A.I.; Dijk, T.A. van; Oenema, O (2013) Opname van struviet als categorie in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet : advies. WOt-werkdocument 332, 98 p.

CDM advies inzake opname struviet als categorie in de Meststoffenwet. 4 april 2013.

Herziening milieucriteria

Samenstelling: P. Ehlert (Alterra), P. Römkens (Alterra), R. Rietra (Alterra), B.J. Groenenberg (Alterra), L. Posthuma, H. van Wijnen, A. Wintersen, L. de Poorter (RIVM), T. van Dijk (NMI), L. van Schöll (NMI)

Activiteiten

De huidige risicobasis voor milieucriteria van meststoffen dateert op beleidsafwegingen uit de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw en is daardoor mogelijk gedateerd. Nieuwe wetenschappelijke inzichten bij de onderbouwing van de risicobasis hebben nog niet geleid tot aanpassing. Europese ontwikkelingen bij het herziening van een stelsel voor vrije verhandeling van meststoffen en hergebruik van afval- en reststoffen vragen om een evaluatie of de huidige risicobasis toereikend is of aanpassingen behoeft. Het ministerie van EZ heeft CDM gevraagd om

- i) duiding van de microverontreinigingen waarop meststoffen en covergistingmaterialen worden gehandhaafd.
- ii) duiding van de herkomst en de uitgangspunten voor de normen van de anorganische en organische microverontreinigingen voor meststoffen van de Meststoffenwet, inclusief zuiveringsslib, compost en overige (an)organische meststoffen.

Producten

Ehlert, P.A.I., L. Posthuma, P.F.A.M Römkens, R.P.J.J. Rietra, A.M. Wintersen, H. Van Wijnen, T.A. van Dijk, L. van Schöll, J.E. Groenenberg (2013). Appraising Fertilisers: Origins of current regulations and standards for contaminants in fertilisers; Background of quality standards in the Netherlands, Denmark, Germany, United Kingdom and Flanders. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 336. 128 p.

Ehlert, P.A.I.; Wijnen, H.J. van; Struijs, J.; Dijk, T.A. van; Schöll, L. van; De Poorter, L.R.M (2013). Risicobeoordeling van contaminanten in afval- en reststoffen bestemd voor gebruik als covergistingmateriaal. WOt-werkdocument 333, 168 p.

Ehlert, P.A.I., L. van Schöll & T.A. van Dijk, 2013. Alternatieve Systematiek voor de beoordeling van covergistingmaterialen. 1. Toetsing van contaminanten aangewezen door de Meststoffenwet Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument (In druk).

De Poorter L.R.M., P. van Beelen, J. Struijs, A.M.A. van der Linden, P.A.I. Ehlert en L. Posthuma (2013). Alternatieve Systematiek voor de beoordeling van covergistingmaterialen.

2. Residuen van gewasbeschermingsmiddelen. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument (In druk).

Aanpassing protocol beoordeling meststoffen

Samenstelling: J. Struijs (RIVM), L. Posthuma (RIVM), T. van der Linde (RIVM), L. de Poorter (RIVM), P. Ehlert (Alterra), O. Oenema (Alterra) en T. van Dijk (NMI).

Activiteiten

Het ministerie van EZ heeft aan de CDM gevraagd om het protocol voor beoordeling aan te passen. Met dit protocol worden rest- of afvalstoffen beoordeeld om moeten worden om te kunnen worden aangewezen als meststof of als stof die bij de productie van meststoffen mag worden gebruikt. Een dergelijke aanwijzing is mogelijk, indien is vast komen te staan dat er geen landbouwkundige of milieukundige bezwaren tegen bestaan dat deze stoffen als meststof of bij de productie van meststoffen worden gebruikt. Een aangewezen rest- of afvalstof die als meststof of bij de productie van meststoffen mag worden gebruikt, wordt opgenomen in bijlage Aa bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Het protocol richt zich eveneens op de beoordeling van deze stoffen op hun geschiktheid als covergistingsmateriaal. Wijziging van inzichten verbonden aan de risicobasis voor de beoordeling van residuen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft geleid tot een wijziging bij de beoordeling van de hoogte van een toelaatbare vracht aan organische microverontreinigingen.

Producten

Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2013). Protocol beoordeling stoffen Meststoffenwet. Versie 3.1. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 335. 72 blz.

Review Rekenmodel Gebruiksnormen fase 2

Samenstelling: H. ten Berge (PRI, voorzitter), P. Goedhart (Biometris), P. Hoeksma (WUR Livestock Research), G.L. Velthof (Alterra, secretaris)

Activiteiten

Dienst Regelingen en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) maken bij handhaving van het gebruiksnormen gebruik van een rekenmodel. Het ministerie van EZ heeft CDM gevraagd dit rekenmodel te beoordelen. In 2011 en 2012 zijn de bij de rekentool gehanteerde foutenmarges beoordeeld, zijn de structuren van het model gecontroleerd en zijn berekeningen uitgevoerd op basis van testbedrijven. Er zijn gevoeligheidsanalyses uitgevoerd. De review is in mei 2012 besproken met NVWA en ministerie van EZ (DR, DAK en PAV).

Naar aanleiding van deze bespreking is eind fase 2 gestart. In deze fase zijn aanpassingen aan het model uitgevoerd en de effecten daarvan op de onzekerheid worden doorgerekend.

Producten

Documentatie van standaardfouten in het Rekenmodel Mestgebruik. Concept notitie.

Protocol Gebruiksvoorschriften

Samenstelling: O. Oenema, (Alterra, voorzitter), J. Schröder (PRI), J. Huijsmans (PRI), W. van Dijk (PPO), Th. Vellinga (WUR Livestock), P. Groenendijk (Alterra), W. Bussink (NMI), A. van Pul (RIVM), G.L. Velthof (Alterra, secretaris)

Activiteiten

Het ministerie van EZ heeft aan de CDM gevraagd om een protocol op te stellen, dat in staat stelt zonder emissiemetingen in het veld te beoordelen welk risico de toepassing van mestsoorten, toedieningstechnieken en toedieningstijdstippen heeft op uitspoeling van stikstof en fosfaat naar grond- en oppervlaktewater en op de emissies van ammoniak en lachgas naar de atmosfeer. Het rapport is in 2013 opgeleverd en toegepast voor tien mestproducten.

Producten

Velthof, G.L., W. Bussink, W. van Dijk, P. Groenendijk, J.F.M. Huijsmans, A. van Pul, J.J. Schröder, Th. Vellinga en O. Oenema (2013). Protocol gebruiksvoorschriften dierlijke mest versie 1.0. WOt rapport 120, 86 p.

Advies. Beoordeling mestproducten op basis van het Protocol Gebruiksvoorschriften Dierlijke Mest versie 1.0. 8 maart 2013. Ref. 13/N&M0029.

Gebruikte bleekarde met actieve koolstof als covergistingsmateriaal

Samenstelling

P. Ehlert (Alterra), O. Oenema (Alterra) en G.L. Velthof (Alterra)

Activiteiten

Het ministerie van EZ vraagt heeft de CDM advies gevraagd over het opnemen van gebruikte bleekarde met actieve koolstof op de G-lijst van bijlage Aa van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (URMW).

De stof is beoordeeld op geschiktheid als covergistingsmateriaal op basis van het Protocol Beoordeling Stoffen Meststoffenwet, versie 3.1. Een verkorte procedure is uitgevoerd omdat informatie over de samenstelling van de afvalstof ontbreekt. De beoordeling is gebaseerd op een korte bureaustudie en expert judgement.

Producten

Advies CDM Gebruikte bleekarde met actieve koolstof Geschiktheid als covergistingsmateriaal. Concept advies 20-12-2013.

Methodiek en Protocol voor vaststelling fosfaattoestand van de bodem

Samenstelling

Janjo de Haan (PPO), Wim van Geel (PPO), Jantine van Middelkoop (Livestock Research), Wim Bussink (NMI), Koos Verloop (PRI), Jasper Griffioen (Deltares/RUU), Sandra Boekhold (TCB), Phillip Ehlert (Alterra), Paul Römken (Alterra, secretaris) en Oene Oenema (CDM)

Activiteiten

In 2010 zijn de gebruiksnormen voor fosfaat gedifferentieerd naar de fosfaattoestand van de bodem, waarbij gebruikt gemaakt moet worden van door de overheid voorgeschreven bemonsteringswijzen en analysemethoden voor grasland en bouwland. Deze voorgeschreven bemonsteringswijzen en analysemethoden staan echter ter discussie bij praktijk en beleid.

In reactie heeft het ministerie van Economische Zaken aan Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) gevraagd om advies uit te brengen over:

- een methodiek voor vaststelling van de fosfaattoestand van de bodem waarbij zowel de bodemvoorraad als de beschikbaarheid van fosfaat voor het gewas wordt meegewogen (intensiteits- en capaciteitsindicator);
- een protocol voor vaststelling van de fosfaattoestand van landbouwpercelen dat enerzijds nauwkeurig en controleerbaar is en anderzijds ruimte laat voor ondernemers om nieuwe technieken en (bedrijfseigen) methoden toe te passen (van middel- naar doelvoorschriften).

Een ad hoc werkgroep van de CDM heeft een concept advies opgesteld. De secretaris stelt de deelrapporten samen, op basis van bestaand feitenmateriaal (waaronder twee recente WUR-rapporten), heersende meningen en opinies in wetenschap, praktijk en beleid, en op basis van de analyses, suggesties en commentaar van de leden van de CDM-werkgroep. De werkgroep streeft naar wetenschappelijke consensus, d.w.z. dat alle leden van de werkgroep de analyses en adviezen onderschrijven en daarmee mede-auteur zijn van de op te stellen rapporten. Meningingen en opinies over methodieken en protocol voor de bepaling van de fosfaattoestand van de bodem worden via de klankbordgroep geïnventariseerd en in de werkgroep besproken. Leden van de werkgroep en klankbordgroep kunnen ook schriftelijk reageren. Voor de klankbordgroep zullen de volgende stakeholders worden uitgenodigd: Vertegenwoordigers van grondanalyzelaboratoria, LTO, NVWA, en Ministeries van EZ (inclusief Dienst Regelingen) en I&M

Producten

Advies “Actualisering Methodiek en Protocol voor vaststelling fosfaattoestand van de bodem” Concept advies 16-12-2013.

Indicator effectiviteit mestbeleid

Samenstelling

O. Oenema (Alterra, voorzitter), T. de Koeijer (LEI), H. ten Berge (PRI), J. Willems (PBL), C. van Bruggen (CBS) en G.L. Velthof (Alterra, secretaris)

Activiteiten

De begroting van het Ministerie van Economische Zaken (EZ) bevat sinds enige jaren een tweetal prestatie-indicatoren om de effecten van het mestbeleid uit te drukken. In de memorie van toelichting van de begroting 2012 zijn deze indicatoren als volgt benoemd en omschreven: 'Nationaal fosfaat- en stikstofoverschot. Het doel van prestatie-indicatoren in de rijksbegroting is om het effect van beleid (en de daaraan bestede publieke middelen) zichtbaar te maken.

Het al dan niet bestaan van een directe relatie tussen gevoerd beleid en de uitkomst van de indicator, is onderwerp van interne discussie bij de nu voor mestbeleid gehanteerde indicatoren. Om die reden heeft het ministerie van EZ aan de CDM gevraagd om advies uit te brengen over een eventuele vervanging van de prestatie-indicatoren voor het mestbeleid in toekomstige EZ-begrotingen, met daarbij een voorstel voor een (of enkele) betere prestatie-indicator(en).

Producten

Advies indicator effect mestbeleid in EZ-begroting. 8 maart 2013. Ref. 13/N&M0017.

Protocol bemonstering stalmest

Samenstelling

P. Hoeksma (WUR Livestock Research), O. Oenema (Alterra) en G.L. Velthof (Alterra)

Activiteiten

Het ministerie van EZ heeft de CDM gevraagd om een bemonsteringsprotocol voor vaste mest te beoordelen. De CDM is gevraagd of het bemonsteringsprotocol voor vaste mest tot een betrouwbare weergave van de stikstof- en fosfaatgehalten in vast mest leidt. In de voorbereidingsfase heeft de CDM-werkgroep een eerste concept-protocol becommentarieerd en dit commentaar is op 15 oktober 2013 besproken met de klankbordgroep bemonstering stalmest.

Producten

Advies CDM over het bemonsteringsprotocol vaste mest. Concept advies 11-12-2013.

Reviews

De volgende rapporten zijn gereviewed:

Willems, J., Grinsven, H. van, Schroder, J.J., Baltussen, W.H.M., Koeijer, T.J. de, Leenstra, F.R., Velthof, G.L., Verdoes, N., (2013) Ex ante evaluatie mestbeleid 2013: gevolgen van de invoering van verplichte mestverwerking en het afschaffen van productierechten in de veehouderij. Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), PBL-publicatie 1176, 43 p.

Hooijboer AEJ, van den Ham A, Boumans LJM, Daatselaar CHG, Doornewaard GJ, en Buis E (2013) Landbouwpraktijk en waterkwaliteit op landbouwbedrijven aangemeld voor derogatie: Resultaten meetjaar 2011 in het derogatiemetnet. RIVM Rapport 680717034, 157 p.

5. Adviezen van de CDM aan het ministerie van EZ

In onderstaande tabel staat een overzicht van de adviezen die het CDM in 2013 aan het ministerie van EZ heeft gegeven. Een kopie van deze adviezen is beschikbaar op de website van de CDM via: <http://www.cdm.wur.nl/>

CDM-adviezen 2013:

- Advies Stikstofbestedingsadvies Zantedeschia. 6 maart 2013, Ref. 13/N&M0016.
- Advies indicator effect mestbeleid in EZ-begroting. 8 maart 2013, Ref. 13/N&M0017.
- Advies. Beoordeling mestproducten op basis van het Protocol Gebruiksvoorschriften Dierlijke Mest versie 1.0. 8 maart 2013. Ref. 13/N&M0029
- Advies indicator effect mestbeleid in EZ-begroting. 8 maart 2013. Ref. 13/N&M0017
- CDM advies inzake opname struviet als categorie in de Meststoffenwet. 4 april 2013.
- Advies 'Fosfor-benutting door bieren en borgen', 2 mei 2013, Ref. 13/N&M0028.
- Er zijn 8 schriftelijke adviezen over toetsing stoffen en co-vergistingmaterialen uitgebracht aan het ministerie van EZ.

Concept adviezen (nog niet definitief):

- Advies CDM over het bemonsteringsprotocol vaste mest. Concept advies 11-12-2013.
- Advies "Actualisering Methodiek en Protocol voor vaststelling fosfaattoestand van de bodem" Concept advies 16-12-2013.
- Advies CDM Gebruikte bleekarde met actieve koolstof Geschiktheid als covergistingmateriaal. Concept advies 20-12-2013.

6. Correspondentie met Tweede Kamer waarin aan CDM wordt gerefereerd

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal Den Haag, 5 maart 2013

Grondstoffenvoorzieningszekerheid: Voortgang uitvoering Ketenakkoord Fosfaatkringloop

.....De staatssecretaris van EZ heeft de **Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM)** gevraagd om advies uit te brengen hoe en onder welke voorwaarden de toelating van struviet op de Nederlandse markt categorisch geregeld kan worden, zonder telkens voor een struviet met andere afkomst en verwerkingstechniek een nieuwe toelatingsprocedure te moeten doorlopen. Het **CDM**-advies wordt naar verwachting nog dit voorjaar uitgebracht. Zo snel mogelijk daarna zal de Staatssecretaris van EZ hierover een definitief standpunt innemen en past zo nodig de regeling hierop aan....

.....De ministeries van EZ en I&M participeren – samen met Nederlandse en Europese stakeholders uit het bedrijfsleven – actief in de voorbereiding van de herziening van de Europese Meststoffenverordening, die het straks mogelijk maakt om binnen de Europese Unie primaire en secundaire meststoffen te verhandelen of in te zetten als grondstof voor kunstmestproductie mits aan eenduidige landbouwkundige en milieucriteria wordt voldaan. Het **CDM**-advies kan worden aangereikt aan de Europese Commissie zodat dit als input kan dienen voor het opstellen van criteria voor de EU-toelating van struviet.....

33 037 Mestbeleid Nr. 72 VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG Vastgesteld 4 juli 2013

.....De aanpak van de kringloopboeren gaat uit van bovengrondse aanwending. Bij deze aanwendingsmethode gaat onnodig veel stikstof in de vorm van ammoniak verloren. In een evaluatie van een praktijkproef die de VBBM en NFW in de periode 2010–2012 hebben uitgevoerd komt de **Commissie van Deskundigen Meststoffenwet** tot de conclusie dat het mineralenmanagement van de kringloopboeren nauwelijks tot minder emissie leidt dan dat van niet-kringloopboeren. Ik heb het evaluatie-rapport van de **CDM** bijgevoegd. Gezien de doelstelling van het ammoniakbeleid acht ik verder onderzoek daarnaar daarom niet zinvol.....

.....Nee, die veronderstelling is niet juist. De **Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM)** heeft bij de evaluatie van de resultaten van de praktijkproef gerekend met de gegevens van de mestsamenstelling zoals die door de twee verenigingen zijn aangeleverd, niet met forfaits. De door de VBBM en NFW aangeleverde mestanalyses laten zien dat het Totale Ammoniakale Stikstof (TAN) -aandeel in de totale hoeveelheid stikstof in hun mest lager is dan het landelijk gemiddelde. De door de **CDM** uitgevoerde berekening op basis van rantsoensamen-stelling leverde overigens een minder gunstige uitkomst. Niet duidelijk is waardoor dit verschil wordt veroorzaakt. Op basis van gemeten TAN-gegevens heeft de **CDM**, mede rekening houdend met de weersomstandigheden bij de aanwending gedurende de proef, met behulp van het Alfam model de ammoniakemissie berekend. De

uitkomsten laten zien dat de ammoniakemissie bij bovengronds uitrijden, bij NFW- en VBBM-bedrijven weliswaar lager is dan gemiddeld bij bovengronds aanwenden, maar hoger dan gemiddeld bij gebruik van de sleepvoet en bij zodebemesting. Zoals ik heb betoogd in mijn brief van 31 mei 2013 (Kamerstuk 33 037, nr. 65), acht ik dit verschil zo groot dat het geen vrijstelling rechtvaardigt.....

Wijziging van de Meststoffenwet (invoering mestverwerkingsplicht). NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET NADER VERSLAG Ontvangen 5 september 2013. 33 322

.....De regering zal bij het vaststellen van de verwerkingspercentages voor de jaren 2015 en verder advies inwinnen bij de **Commissie van Deskundigen Meststoffenwet** over de hoogte van de percentages, de eventuele differentiatie van deze percentages naar diersoort, gebied, mestsoort en de onderbouwing daarvan.....

Wetsvoorstel Wijziging van de Meststoffenwet (invoering stelsel verantwoorde mestafzet) (33322). 25-09-2013

.....Voor de regio Zuid is dat 30%, voor de regio Oost 15% en voor de regio Overig 5%. Daarbij is rekening gehouden met de geproduceerde mest en de afzetruimte. Bij het vaststellen van de verwerkingspercentages voor 2015 en verder zullen we ook advies inwinnen van de **Commissie van Deskundigen Meststoffenwet**.....

7. Producten

Rapporten

Bikker, P.; Harn, J. van; Groenestein, C.M.; Wit, J. de; Bruggen, C. van; Luesink, H.H. (2013) Stikstof- en fosforexcretie van varkens, pluimvee en rundvee in biologische en gangbare houderijsystemen. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 347, Wageningen, 43 p.

Bruggen, van C., C.M. Groenestein, B.J. de Haan, M.W. Hooegeveen, J.F.M. Huijsmans, S.M. van der Sluis & G.L. Velthof (2013) Ammoniakemissie uit dierlijke mest en kunstmest in 2011: berekeningen met het Nationaal emissiemodel voor Ammoniak (NEMA) Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 330.

Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2013). Protocol beoordeling stoffen Meststoffenwet. Versie 3.1. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 335. 72 blz.

Ehlert, P.A.I., L. Posthuma, P.F.A.M Römken, R.P.J.J. Rietra, A.M. Wintersen, H. Van Wijnen, T.A. van Dijk, L. van Schöll, J.E. Groenenberg (2013). Appraising Fertilisers: Origins of current regulations and standards for contaminants in fertilisers; Background of quality standards in the Netherlands, Denmark, Germany, United Kingdom and Flanders. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 336. 128 p.

Ehlert, P.A.I.; Wijnen, H.J. van; Struijs, J.; Dijk, T.A. van; Schöll, L. van; De Poorter, L.R.M (2013). Risicobeoordeling van contaminanten in afval- en reststoffen bestemd voor gebruik als covergistingmateriaal. WOt-werkdocument 333, 168 p.

Ehlert, P.A.I., L. van Schöll & T.A. van Dijk, 2013. Alternatieve Systematiek voor de beoordeling van covergistingmaterialen. 1. Toetsing van contaminanten aangewezen door de Meststoffenwet Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument (In druk).

Ehlert, P.A.I.; Dijk, T.A. van; Oenema, O (2013) Opname van struviet als categorie in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet: advies. WOt-werkdocument 332, 98 p.

De Poorter L.R.M., P. van Beelen, J. Struijs, A.M.A. van der Linden, P.A.I. Ehlert en L. Posthuma (2013). Alternatieve Systematiek voor de beoordeling van covergistingmaterialen. 2. Residuen van gewasbeschermingsmiddelen. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument (In druk).

Groenestein, K., C van Bruggen en H. Luesink (2013) Harmonisatie diercategorieën. Concept rapport opgeleverd aan ministerie van EZ.

Velthof, G.L., W. Bussink, W. van Dijk, P. Groenendijk, J.F.M. Huijsmans, A. van Pul, J.J. Schröder, Th. Vellinga en O. Oenema (2013). Protocol gebruiksvoorschriften dierlijke mest versie 1.0. WOt rapport 120, 86 p.

Notities

CDM-notitie “Stikstofretentie en -excretie door varkens; verschillen tussen beren en borgen”

Notitie CDM werkgroep Diergebonden forfaits met hierin volgende onderdelen:

- Harmonisatie diercategorieën
- Excretieforfaits op basis geharmoniseerde diercategorieën
- Excretieforfaits biologisch gehouden dieren
- Excretieforfaits van specifieke diercategorieën (konijnen, beren en borgen en brijvoeding varkens, jongvee opfok)
- Gasvormige emissies biologisch gehouden varkens
- Forfaitaire mestsamenstelling

Overig

Bijdrage Oene Oenema aan discussie met de Tweede Kamercommissie van EZ over mestbeleid (15 mei 2013).

Workshop Struviet, Utrecht, 1 maart 2013 (zie Ehlert et al., 2013. WOt-werkdocument 332).